

Fritids- och folkhälsonämnden

Stadsrevisionen • Borås

Revisionsredogörelse

20
21

Revisionsberättelse för Fritids- och folkhälsonämnden år 2021

Vi har granskat Fritids- och folkhälsonämndens verksamhet och årsredovisning 2021. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

Vi noterar att nämnden uppvisar ett betydande ekonomiskt underskott för 2021. Vi noterar samtidigt att nämnden anger förklaringar till förhållandena som vi bedömer som godtagbara.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för samtliga tre indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt är uppnådda. Av Kommunfullmäktiges fyra uppdrag till nämnden är ett inte genomfört.

Vi bedömer att Fritids- och folkhälsonämnden i vissa avseenden inte säkerställt ett ändamålsenligt arbete som uppfyller barnkonventionen.

Vi bedömer att Fritids- och folkhälsonämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Dock behöver nämnden ha en tillräckligt stor buffert. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Vi tillstyrker att Fritids- och folkhälsonämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2021.

BORÅS 2022-03-07

Bill Johansson
Ordförande

Nils-Gunnar Blanc
Vice ordförande

Lennart Gabre

Bo-Lennart Bäcklund

Thomas Gustafsson

Fredrik Brandberg

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 16 927 tkr jämfört med budget, fördelat på ett underskott på 16 701 tkr för fritidsramen och ett underskott på 226 tkr för bidragsramen.

Enligt beslut i Kommunfullmäktige ska varje nämnd sätta av som lägst 1 % i buffert utav sitt kommunbidrag till oförutsedda händelser. I budget 2021 har nämnden avsatt 1 600 tkr i buffert vilket inte uppnår 1 % av kommunbidraget. Stadsrevisionen noterar att bufferten därmed inte är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget. Åtgärdsplan har upprättats i oktober 2021 för att komma tillrätta med det prognosticerade underskottet (en ekonomi i balans).

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet.

Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Fritidsramen

- Intäkterna är lägre och avviker i jämförelse med budget med 16 554 tkr. Avvikelsen ligger främst inom Anläggningsenheten och Badenheten och beror till största delen på pandemin. 15 500 tkr av underskottet kan direkt härledas till Badenheten.
- Kostnaderna är högre och avviker jämfört med budget med 1 746 tkr. Då nämnden inte har haft aktiviteter igång i samma utsträckning som vanligt har nämnden avvaktat med tillsättningen av vakanta tjänster och vikarieanvändningen vilket gör att personalkostnaderna vid en jämförelse med budget hamnar på ett överskott om 3 500 tkr. Avvikelsen inom posten för lokaler kan till stor del härledas till verksamheten för idrottsplatser och till Träffpunkt Simonsland vilket också beskrivs som en begäran om bokslutsjustering.
- Avvikelsen som kopplas till material och övriga tjänster, ett underskott om ca 4 200 tkr kan härledas till bland annat ökade kostnader för SM-veckan vinter som nämnden också begär få bokslutsjusterade.
- Borås Arena, trots tilläggsanslag för ökade hyror på Borås Arena kvarstår ett underskott på 220 tkr i jämförelse med budget för 2021.
- Sociala investeringsprojekten; ”En kommun fri från våld”, samt ”Kraftsamling Sjöbo” där de bokförda kostnaderna vid årets slut hamnar på totalt 2 tkr.

Årets avsatta buffert på 1 600 tkr har använts i sin helhet för att täcka bokförda underskott.

Det finns ett antal kostnader som redovisats ovan som påverkat resultatet negativt och där det finns en utlovad bokslutsjustering för dessa öronmärka projekt beslutade av Kommunfullmäktige (Borås Arena och de Sociala investeringsprojekten). Nämnden förutsätter att dessa kostnader blir reglerade i bokslutet. Samtidigt ber nämnden om kompensation/reglering av de underskott som härrör sig till pandemin i samband med bokslutet 2021.

Om nämnden i årsredovisningen bortser från utlovade bokslutsjusteringar och konsekvenser av pandemin så blir ett justerat resultat ett överskott om 1 774 tkr för fritidsramen och ett underskott om 26 tkr för bidragsramen.

Bidragsramen

Föreningsstöd och bokning redovisar ett underskott på 226 tkr. Både intäkterna och kostnaderna är högre än budgeterat. Det finns även skillnader inom kostnadsutfallet jämfört budgetens kostnader, till exempel kan nämnas att verksamhetsbidraget för ungdomsföreningar lämnar ett underskott om 962 tkr medan verksamhetsbidraget till pensionärsföreningar lämnar ett överskott om ca 303 tkr.

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten för de årliga anslagen uppgår till 8 975 tkr varav 7 302 tkr har använts. De utförda investeringarna under året består främst av arbetet med evenemangsstaden Borås (1 772 tkr), utveckling av näridrottsplatser/aktivitetsplatser (1 681 tkr), utveckling av idrottsanläggningar ute och inne (1 457 tkr) samt utveckling av spår och leder (1 431 tkr).

Investeringsbudgeten för de investeringar som löper över flera år uppgår till 5 936 tkr för 2021, 305 tkr har använts under 2021. Investeringarna under året har främst bestått i utveckling av Borås Skidstadion, Boda Aktivitetspark och Kronängsparken. För investeringsprojekt som löper över flera år flyttas över- och underskott över åren.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

I Kommunfullmäktiges budget för år 2021 har målsättningar formulerats för 23 indikatorer kopplade till de strategiska målområden som ingår i Borås Stads Vision 2025. I Kommunfullmäktiges budget anges om respektive indikator ska öka eller minska. För Fritids- och folkhälsonämnden har Kommunfullmäktige fastställt tre indikatorer. Nämnden redovisar måluppfyllelsen av indikatorerna enligt nedan:

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid ska minska, %.** Utfallet för indikatorn för 2021 är lägre än utfallet för år 2020. Trenden har dock varit något ökande från 2017 till 2020. Målsättningen uppnås.
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten ska minska, %.** Utfallet för indikatorn för 2021 är lägre än 2020. Sedan år 2017 har trenden varit minskande. Målsättningen uppnås.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag ska öka, %.** Utfallet för indikatorn för 2021 är högre än utfallet för år 2020. Målsättningen uppnås.

Nämnden har uppnått målvärdena för samtliga tre indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit två indikatorer med målvärden vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Simundervisningsplanen har gjorts om. Inget resultat för 2021 kan därför redovisas då simundervisningen för årskurs tre kommer vara klar under våren 2022. Gällande utveckling av idrottsskolan har indikatorn gjorts om till ett uppdrag inför 2022 varför nämnden inte redovisar något målvärde.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2021 fått fyra uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut, av dessa är ett uppdrag inte genomfört.

0 1 3 0 av nämndens fyra uppdrag

Det uppdrag som inte är genomfört är:

- **Fritids- och folkhälsonämnden ska utreda förutsättningarna att införa ett riktat stöd till föreningar i utsatta områden som erbjuder läxhjälp.**
Förvaltningen har påbörjat ett samarbete med Grundskolan och Skolverket för att klargöra vilket stöd som utgår från dessa. Det är olyckligt om stöd utgår för samma sak från två håll menar nämnden. Nämnden framhåller att föreningar som bedriver den här typen av verksamhet gör det med olika förutsättningar och med olika kvalitet.

Nämndens uppdrag

Nämnden har avseende 2021 gett två nya uppdrag till förvaltningen under året, av dessa är två uppdrag genomförda.

0 0 2 0 av nämndens två uppdrag

Konsekvenser av coronaviruset

Nämnden skriver i årsredovisningen att flera verksamhetsområden har på ett eller annat sätt påverkats av coronaviruset. Inom Anläggningsenheten och Badenheten har påverkan varit mycket stor, precis som föregående år. Eftersom budgeten inom dessa verksamhetsområden i stort baseras på intäkter blir just dessa områden påverkade när intäkterna inte kommer in som planerat framhåller nämnden.

Enheterna har arbetat hårt för att ställa om verksamhet istället för att ställa in menar nämnden. För att parera minskade intäkter har man, i den mån det har gått, sparat på kostnader. Exempelvis har man inte tillsatt vikarier i samma utsträckning och man har skjutit tillsättningen av vakanta tjänster på framtiden. Detta har bland annat inneburit att effekten av pandemin inte påverkat exempelvis Träffpunkt Simonsland, trots ca 1 800 tkr lägre intäkter än budgeterat menar nämnden. Totalt sett uppgår underskottet för fritidsramen som kan relateras till pandemin till 15 500 tkr.

Inom bidragsramen har extra utbetalningar gjorts till föreningslivet för att bland annat kompensera för lokalkostnader. Detta för att föreningarna inte kunnat nyttja lokalerna i den utsträckning som de betalt för. Nettoeffekten av pandemin inom bidragsramen beräknas till ett underskott om 200 tkr.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Beställar-utförarmodellen

Stadsrevisionen genomförde 2019 en granskning av beställar-utförarmodellen i Borås Stad. Granskningen visade att beställar-utförarmodellen präglades av stora brister när det gällde framför allt styrning och uppsikt. Identifierade brister innebar att det fanns risk för att koncernnyttoeffekter inte uppnås, allvarliga brister vid en extraordinär händelse och för bristande transparens mellan såväl Borås Stads nämnder/styrelser som gentemot externa aktörer. Det var enligt Stadsrevisionens bedömning väsentligt att Kommunstyrelsen klargör hur modellen ska fungera i praktiken och att man utformar en kommungemensam styrmodell med styrande dokument som bl.a. beskriver ansvar, roller och förväntningar för de nämnder och styrelser som omfattas.

Fritids- och folkhälsonämnden behövde enligt Stadsrevisionens bedömning stödja Kommunstyrelsens arbete genom att utforma riktlinjer för hur beställar-utförarmodellen ska tillämpas i verksamheterna och för hur verksamheterna ska agera i sina roller som beställare gentemot Servicenämnden. Kommunstyrelsen har meddelat att man utifrån granskningens rekommendationer kommer att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda och förtydliga beställar-utförarmodellen tillsammans med berörda nämnder och bolag.

Kommunstyrelsen har under året skickat ut en remissversion av Riktlinjer för beställar-utförarmodellen till samtliga nämnder och bolag. Remissvaren ska ha kommit in till Kommunstyrelsen senast den 28 februari 2022.

Föreningsbidragssystemet

Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att genomföra en översyn av nuvarande föreningsbidrag och lämna förslag på anpassning och revidering. Bidragsutredningen blev klar under hösten 2019 och skickades till Kommunstyrelsen för vidare behandling till Kommunfullmäktige. De nya reglerna började gälla från den 1 mars 2020.

När 2020 avslutades var det mycket av det som nämnden planerade att utvärdera som fått skjutas på framtiden då pandemins påverkan har stört det ordinarie arbetet i föreningslivet. Pandemins verkan och effekter har istället tagit över dialogen menade nämnden.

Sammantaget framhåller nämnden i årsredovisningen att föreningslivet i Borås har utstått en lång och ihärdig prövning i spåren av pandemin. Efter våren och sommarens lättnader av restriktioner kunde man tillfälligt andas ut och planera mer långsiktigt. Återigen under senhösten gick man tillbaka till anpassningar och begränsningar. Nu sätts uthålligheten verkligen på prov och föreningslivet behöver en stor stöttning för att upprätthålla verksamheten, inte minst för våra barn och ungdomar skriver nämnden.

Ungdomsaktiviteterna har under pandemins gång minskat med cirka 15 procent till följd av restriktionerna som ålagts alla. Även en minskning av antalet medlemmar kan ses på nästa alla föreningskategorier. Då föreningsbidragen till stora delar bygger på ett system som gynnar både aktiviteter och medlemmar får detta naturligtvis konsekvenser i form av minskade bidrag. Långsiktigt kan föreningarna få svårt att återuppta den verksamheten som bedrevs innan pandemin, vilket enligt nämnden drabbar många kategorier av människor.

En oroväckande tendens menar nämnden är utvecklingen inom föreningslivet i Borås. Antalet bidragsberättigade medlemmar (6-20 år) har minskat från 21 413 till 18 073 stycken. Även antalet aktiviteter har minskat från cirka 64 000 till 57 250. Detta är stora minskningar i ungdomsföreningarnas verksamhet som till mycket stor del beror på pandemin och de restriktioner som varit under året. Fördelningen av aktiviteter mellan könen har varit som tidigare år, 59 procent pojkar och 41 procent flickor.

Socialt hållbart Borås

Arbetet med ett ”Socialt hållbart Borås” fortsätter. Arbetet leds av Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i bred samverkan med åtta andra nämnder. Arbetet kommer inledningsvis att fokusera på familjecentrerat arbete, att stärka det kommunala aktivitetsansvaret (16-19 år) och tydligare styrning, ledning och samordning för det förebyggande och främjande arbetet samt en utveckling av föräldraskapsstödet.

Fritids- och folkhälsonämnden medverkar i arbetet med kunskaper om analys, sociala bestämningsfaktorer för hälsa och befolkningens livsvillkor och har samordningsansvaret för arbetet med föräldraskapsstödet. Mot bakgrund av ovanstående menar nämnden att genom sitt ansvarsområde kan de skapa förutsättningar för ett jämlikt samhälle genom bland annat;

- ett rörligt och tillgängligt friluftsliv,
- en öppen ungdomsverksamhet för alla barn- och ungdomsgrupper,
- mötesplatser som fungerar som sociala och tillgängliga arenor i närsamhället,
- idrotts- och friluftsanläggningar som är attraktiva och jämställda,
- att tillsammans med Grundskolan lyckas med simundervisningen för barn i unga år,
- stödja och arbeta tillitsbaserat med vårt civilsamhälle för att skapa de bästa fritidsaktiviteterna,
- och tillsammans med föreningar för att utveckla evenemangsstaden Borås.

Resultatet i den medskapande processen kommer att bidra till områdesutvecklingen på Norrby och utgöra ett kunskapsunderlag inom Socialt hållbart Borås - målområde boende och närmiljö. Målsättningen är att aktörerna enas om en handlingsplan där kommunen, samarbetspartners och civilsamhället tillsammans vänder utvecklingen på området.

Under året har stadens gemensamma handlingsplan för föräldraskapsstöd arbetats fram och förankrats tillsammans i den förvaltningsöverskridande arbetsgruppen. Det har varit ett särskilt prioriterat arbete inom ramen för Socialt hållbart Borås - målområde god start i livet.

Folkhälsoarbetet genomförs i nära samarbete med Socialt hållbart Borås och som nämnts ovan har flera gemensamma utvecklingsarbeten pågått under året, bland annat utvecklingen av Valfärdsbokslutet.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningen av de fördjupade granskningarna.

Borås Stads hantering av coronapandemin

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stad i coronapandemin. Resultatet av granskningen redogörs för ytterligare i granskningsredogörelsen för Kommunstyrelsen.

Centralt tillkommande kostnader

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Centralt tillkommande kostnader i Borås Stad. Resultatet av granskningen redogörs för ytterligare i granskningsredogörelsen för Kommunstyrelsen.

Borås Stads arbete med barnkonventionen

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads arbete med barnkonventionen. Syftet med granskningen var att bedöma om Kommunstyrelsen och granskade nämnder vidtagit åtgärder för att säkerställa att Borås Stad uppfyller barnkonventionen och om arbetet är ändamålsenligt.

Granskningen visar att det barnrättsbaserade synsättet med barnet som rättighetsbärare inte har fått genomslagskraft i stadens verksamheter. Barnkonventionen beaktas inte i tillräcklig utsträckning i stadens styrdokument eller i arbets- och beslutsprocesser. Det saknas systematik vad gäller genomförande av barnkonsekvensanalyser vid beslut som berör barn på ett direkt eller indirekt sätt. På det stora hela saknas därutöver uppföljning av Kommunstyrelsens och nämndernas arbete med barnkonventionen. Stadsrevisionen bedömer att berörda nämnder bör genomföra åtgärder i enlighet med angivna rekommendationer.

Stadsrevisionen bedömer att Fritids- och folkhälsonämnden i vissa avseenden inte säkerställt ett ändamålsenligt arbete som uppfyller barnkonventionen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2018. Nämnden har genomfört en egen riskanalys som identifierade 46 risker. Planen för intern kontroll omfattade 24 kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 22 februari 2022. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Delar av ett kontrollmoment som avser stickprov kommer att genomföras 2022 istället på grund av den pågående pandemin. Stadsrevisionen noterar att Fritids- och folkhälsonämnden även genomför kontroller av bland annat ekonomisk verksamhet, som en del i den löpande verksamheten.

Presidie möte

Presidie möte genomfördes 6 oktober 2021 med Fritids- och folkhälsonämnden, förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och den fördjupade granskningen som har varit riktade mot nämnden avseende år 2021.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på uppnådda mål och helt genomförda uppdrag för året. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott på 16 927 tkr jämfört med budget, fördelat på ett underskott på 16 701 tkr för fritidsramen och ett underskott på 226 tkr för bidragsramen. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen. Stadsrevisionen noterar vidare att bufferten har varit för lågt satt. Stadsrevisionen noterar att nämnden har upprättat åtgärdsplan för att komma till rätta med underskottet i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Fritids- och folkhälsönämnden har under året uppnått målvärdet för samtliga tre indikatorer. Ett av fyra uppdrag från Kommunfullmäktige har inte genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdraget inte har genomförts.

Stadsrevisionen noterar att nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden.

Stadsrevisionen bedömer att Fritids- och folkhälsönämnden i vissa avseenden inte säkerställt ett ändamålsenligt arbete som uppfyller barnkonventionen.

Nämnden har antagit egna regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har genomfört samtliga kontrollmoment. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Dock behöver nämnden ha en tillräckligt stor buffert. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

BORÅS
STAD

STADSREVISIONEN

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen